

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 167

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים"

ראיית האמת אפשרית רק מטוהר המידות מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

עמה וכך הוא מת והולך עד שמת בנו. וכן אז"ל מפורש: 'אפילו חכם גדול ולוקח שוחד, אינו נפטר מן העולם בלא סמיות הלב' (כתובות קה.). ולא רק עצמו הוא מקלקל, אלא שהוא מסייע לקלקל גם הבאים אחריו, כי חוש האמת הוא דבר עדין כ"כ, עד שאם יש רבים הנוטים מן האמת מתקלקלים גם הכשרים, כי מבלי להרגיש הם מיישרים את שכלם על יסוד שכל האחרים שכבר נתעקם וכך אז"ל: 'משרבו רואי פנים בדין, בטל; "לא תגורו מפני איש" ופסק; "לא תכירו פנים" (דברים א יז) (סוטה מז:). ופי' המהר"ל 'נתיב הדין: "בטל לא תגורו...": אפילו מן הכשרים! כאשר בני אדם מתחילין בחטא הזה, הכל נמשכין אחר זה וקרוב הדבר להתבטל אפילו מן הדור שלאחריו, שלא נמצא אחד שהוא כשר בדין ו'בטל לא תגורו' לגמרי מן הדורות.

וכמה הוא שעור השוחד אשר יעור

המשך בעמ' 2 <<<

ודבר נורא יש בזה עוד, כי אחר שנטה

שכלו מן האמת פעם בחייו ע"י השוחד, שוב לבו הולך ומתעור כל ימיו, כי כבר איבד את חוש האמת שלו וכיון שנקבעה במחו הסברא העקומה הראשונה, מעתה הוא הולך ומעקם כל בנין השקפות ודעות שלו כדי להתאימן

איתא בגמרא: 'אמר רבא' מאי טעמא דשוחדא? רש"י: 'למה אסור לטול, לזכות את הזכאי?' 'כיון דקביל ליה שוחדא מיניה, איקרבא ליה דעתיה לגביה והוי כגופיה ואין אדם רואה חובה לעצמו' (כתובות קה:). הרי שהשוחד הפוסל את הדיין, אינו פועל אלא ע"י שמטה את התענינות הדיין לצד אחד ואף אם מתכוון 'לזכות את הזכאי', כבר אינו יכול לראות חובה, כי הרצון מ עיני שכלו וכן אז"ל: 'כיון שנותן הדיין את לבו על השוחד, נעשה עיור בדין ואינו יכול לדון אותו באמת.' (תנחומא שופטים ח)

הרי לפנינו שהנגיעה לצד אחד מקלקלת את משפט השכל, באופן שאינו מעלה על דעתו סברא המנגדת לנטייתו ונוכל להבין דבר זה היטב ע"פ מה שהקדמנו, שההתענינות היא שמעוררת את המחשבה וא"כ מובן שלא תעורר אותה ולא עוד אלא אפילו כאשר אחרים אומרים לו סברא כזו, שכלו ממאן לקבלה מפני השפעת הנגיעה. כן ביאר המהר"ל ב'גור אריה': 'יעור עיני חכמים' - שלא תעלה על דעתו הסברא הנכונה 'ויסלף דברי צדיקים' (דברים טז) - שאפילו יעוררוהו על הדברים המצודקים יסלפם. ויותר מזה במכילתא: 'שונא דברים המצודקים אפילו הנאמרים בסיני'.

"לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים"

אם על התקרבות הדעת של הנאה כל שהיא אמרו ז"ל: 'הוי כגופיה' ואינו יכול לדון אותו באמת, איך נקוה אנחנו לבוא להחלטה אמיתית במקום שכרוכה בזה ראיית חובה לעצמו ממש, כגון להודות על חסרונותינו ולקבל דעות שעל פיהן נתחייב כמה שקרה לנו ונמנע ממה שחביב עלינו? ואם הדיין שנטה פעם מן האמת, נתקלקלו כל סדרי מחשבתו, מה נגיד על עצמנו שמנעורינו הורגלנו לתרץ את עצמנו בדוחק להקטין את ערך כשלונותינו ולהפריז טובותינו?

ואם כבר בימיהם טענו חז"ל שבגלל החולי המדבק של ראיית פנים כבר 'פסק לא תכירו', מה נענה אנן שהכרת פנים לעצמנו כבר נעשית שיטה טבעית מדורי דורות? איך נוכל לסמוך על שכלנו שיבוא בשום פעם לידי מסקנות אמיתיות? אמנם כן הוא, אין השכל מוציא משפט אמת בבעיות מוסריות, אלא בה במדה שהלב מנוקה מנגיעות המידות וממולא שאיפה חזקה ובערת לישרות ולאמת.

איך יבוא אדם לשלמות זאת? רק אם יעבוד ויתקן מדותיו, כי בזה יבטל הנגיעות בשרשן ושנים רבות של עבודה לשם שמים נצרכות לזה, לחזק את שאיפת ובקשת האמת כ"כ, שישחרר את עצמו מהשפעת הנגיעות וזהו מה שקוראת הגמרא: 'מאי פרשת דרכים? מד זוטרא אמר: זה ת"ח דסלקא ליה שמעתתא אליבא דהלכתא' (סוטה כא.). פירושו; שמכוון מעצמו אל האמת, כי כבר עבד על עצמו כ"כ עד שהגיע לטהרת הלב ורק אז ראייתו נכוחה ומשפטיו ישרים! עבודה זו, היא עבודת המוסר! ומכאן שבלי מוסר, אי אפשר להגיע אל האמת, יסוד זה הוא שרש המוסר.

מי שלא טיהר את לבבו עדיין, אין לו שום סכויים להסיק מסקנות של אמת! באמת כן הוא, בטוח לא יוכל להיות לעולם! אבל מבחן זה יוכל לנקוט בידו, אם דעה, או החלטה, תבוא לו בלי מלחמה, יחשוד בה ויחפש באיזו פנה הסכימו איתה נגיעותיו ורק דעה והחלטה שתעלה בידו בקושי, מתוך התאמצות להכרת האמת ומתוך מלחמה נגד הנגיעות, רק בה אפשר שתהיה לו תקוה שתהיה אמיתית. ■ (מכתב מאליהו)

בשעה שאין עדיין לפניו כל החומר שעל פיו הוא עתיד לשפוט ובתוך העיון הזה לפי שעה, נדמה לו שצד אחד מהספק הוא קרוב להיות אמת, הוא לא החליט כלל על זה והוא יודע שהשערתו היא בתנאי כפול, שאם שאר הידיעות שתבאנה לו תהיינה סותרות לה, כבר היא בטלה מעיקרא וכמוכן שלא הגיד השערה זו לשום אדם וגם מוכן להשליכה מיד אם ימצאנה בלתי נכונה ועתה בא לפניו יתר החומר והוא מפנה את דעתו לעיין בשאלה מחדש, היתכן שאדם זה יהא כבר נוגע בדבר וירצה לסלף הראיות החדשות? אמנם נתבונן שוב בהלכות דיינים, אמרה התורה: 'שמע בין אחיכם ושפטם צדק' (דברים א טז) וביארו חז"ל: 'אמר רבי חנינא: "אזהרה לבית דין, שלא ישמע דברי בעל דין, קודם שיבא בעל דין חבירו. ואזהרה לבעל דין, שלא יטעים דבריו לדיין, קודם שיבא בעל דין חבירו' (סנהדרין ז:)

וביאר המהר"ל ב'נתיבות עולם' - נתיב הדין' שאפילו היכא שמסדר לפניו דברים של אמת, כיון שמטעים דבריו לדיין נכנסו בדעתו לזכותו ומחפש לו זכות ואף אם ישיב אח"כ חבירו על דבריו, כיון שדבריו כבר נכנסו באזני הדיין, אינו מסלק דעתו מהם. ולמה? כיון שבתחילה חשב שהצדק עם הראשון, אף שבשעתו היה רק לפי שעה, עם כל ההשתמרות, מכל מקום כיון שחשב כך רגע אחד, מעתה הוא כבר נוגע בדבר, כי יש אי נעימות לאדם כשצריך לשנות דעתו הקדומה, אפילו קלושה כזו וכבר די בזה לעוות את מאזני המשפט בכחוט השערה, יותר לא צריך.

והנה כל אדם הוא דיין, כי תמיד מוטל עליו לשפוט על צדק הנהגתו ואמתת השקפותיו, אך כשנתבונן בערך הנגיעות המשפיעות עלינו בדיונים אלה, נמצא שהן תקיפות לאין ערך מכל שוחד שיוכל לתת לשופטים של בית הדין, נתבונן נא אם אפילו הנחה קדומה קטנטנה כנ"ל, כבר עלולה לעוות את דקדוק המשפט, משום ההתנגדות הדקה לשינוי הדעת הבאה מהשפעתן הנסתרת של מדות הגאווה והעצלנות.. מה יהא על הנחות קדומות שלנו היוצאות ממדות ותאוות גסות ושניהלנו את חיינו על פיהם זה כמה שנים?

עיני החכם? אפילו משהו - יטה את דעת החכם היותר גדול! חכמינו ז"ל אשר כל עמקי כחות הנפש גלויים לפניהם, הם ידעו היכן הדברים מגיעים כפי שהגמרא מספרת על 'רבי ישמעאל ברבי יוסי, הנה רגיל אריסה דהנה מיתי ליה כל מעלי שבתא פנתא דפירי, (שאריתו היה מביא לו בכל ערב שבת סל פירות מפרדסו של ר' ישמעאל עצמו) יומא חד, איתי ליה בחמישי בשבתא. אמר ליה: "מאי שנא האינדא?" אמר ליה: "דינא אית לי ואמינא, אגב אורחאי איתי ליה למר". (פעם אחד היה לו לאריס דין תורה עם חבירו ביום ה' והקדים להביא הפירות באותו יום.) לא קביל מיניה. (ר' ישמעאל שהיה הדיין חשש לשוחד משום נחת רוח של קדימת יום אחד ולא קבל הפירות ואף שלא קבלם חשש עוד שנשתחד כמה שהקדים לו יום אחד) אמר ליה: (ר' ישמעאל) פסילנא לך לדינא!. (ומסרו לדיינים אחרים) אותיב זונא דרבנן וקא דיינין ליה. בהדי דקא אזיל ואתי, (בשעת הדין היה מתהלך ר' ישמעאל מחוץ לבית דין ושמע את הטענות והרגיש בעצמו שהיה לבו לזכותו של האריס) אמר: "אי בעי - טעין הכי ואי בעי - טעין הכי". (ובאים לו פתחי זכיות וחשב הלואי ויטען כך וכך.. ויזכה בדין. הסתכל שוב והכיר שמחמת אותם הפירות, אירע לו כן. כיון שר' ישמעאל ראה כך, נתעורר הרבה ולמד ממעשה זה את מסתרי כחות הנפש) אמר: "תפח נפשם של מקבלי שחד! ומה אני, שלא נטלתי! ואם נטלתי, שלי נטלתי - כך.. מקבלי שחד, על אחת כמה וכמה". (כתובות קה:)

ועתה צא וחשוב; התנא ר' ישמעאל בר' יוסי קדוש עליון, חושש ומכיר דקות הנגיעות כ"כ, עד שסרב לקחת פירות של עצמו בהקדם יום אחד! וגם את הדין לא דן! ואחר כל זה, מצא שהיה מהפך בזכות אותו אריס, מחמת משהו זה של נגיעה דקה מן הדקה... ואם כך הוא בארזי הלבנון, ק"ו בנו, אזובי קיר, עד כמה יוכל השוחד הכי קטן לחבל כל סדרי מחשבותינו.

נתבונן נא בנקודה אחת קטנה, אשר לכאורה אין מקום לרצון להתערב בה; אם אדם חושב באיזו שאלה שאינה נוגעת לו כלל, אלא שעליו להחליט חוות דעתו בה כגון שאלה מדעית והוא מתחיל לעיין בה

אלול

"כִּי תִקְרַב אֶל עֵיר לְהִלָּחֵם עִלֶּיהָ"

כדי להצליח במלחמה ממש ובמלחמת היצר צריך להתחזק בשמירת השבת

לעצמה חשבון גדול ואומרת: "מהביצה תבקע תרנגולת. זו תטיל עשרים ביצים, ומכל אחת מהן, תבקע גם כן תרנגולת. עשרים התרנגולות יטילו 400 ביצים שמהן יבקעו ארבע מאות תרנגולות, שיטילו שמונת אלפים ביצים ובסופו של דבר אהיה עשירה ממש".

ובעוד היא ממשיכה בחשבונותיה ודמיונותיה נשמטה הביצה מידה ומאום מכל החשבונות לא נותר.

כך אנחנו בעולמנו. בימי אלול הארוכים אנו שוקעים בדמיונות על מה שאנו עומדים לעשות, לקבל על עצמנו ולתקן. אלא שעד שאנחנו מתעוררים לעשות ההזדמנות נשמטת מידנו ולא נותר לנו זמן לעשות. ימי הדין הגיעו. ■

בעלי המוסר היו ממשילים בימי אלול, משל: באותה אשה שהרבתה בדמיונות וכשהיתה בידה ביצה אחת היתה עושה

פרשת השבוע, פרשת 'שופטים', נקראת תמיד בימי אלול, ימי חשבון נפש ותקון המעשים. האדמו"ר רבי מנדלי מויז'ניץ היה מדרבן בה את חסידיו להתחזק בשמירת השבת והלכותיה. "תִּקְרַב" היה דורש: היא בגימטריה - שב"ת. "תִּקְרַב אֶל עֵיר לְהִלָּחֵם עִלֶּיהָ", כדאי שתתחזק קודם בשמירת השבת. כך במלחמה ממש וכך גם במלחמת היצר. מסופר על רבי לוי יצחק מברדיצ'ב שפעם בימי אלול עמד בחלון וראה ערל מתקן נעלים. שאל אותו הסנדלר: "וכי אין לך לתקן כלום?" הודה לו רבי לוי יצחק על שאלתו פרץ בבכי ואמר: "אוי לי לי ואבוי לי שימי אלול הגיעו ויש לי כל כך הרבה לתקן ואני מתמהמה".

הלכה

"שׁוֹם תְּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ"

סיבת השוני שבין הברכה שמברכים כשרואים מלך גוי, לבין מלך יהודי

עליו 'שחלק', כלומר: שהקב"ה חלק מכוודו למלך. אבל מלך עכו"ם שאין כבודו כבוד ה' מברכים עליו 'שנתן מכוודו לבריותיו'.

על בסיס אותו רעיון ביאר רבי חיים מולוז'ין: את ההבדל בין הנאמר במסכת כתובות (יז.) 'ש'מלך שמחל על כבודו, אין כבודו מחול' ובין הרב שעליו אומרת הגמרא בקדושין (לב.) 'ש'כבודו מחול'. מלך אם ימחול על כבודו שוב לא יהיה מלך. המלוכה היא הכבוד

שלו. מה שאין כן ברב שמחל על כבודו הכבוד שלו מחול אבל מעלתו קיימת ועומדת. לא נגרע דבר מחכמתו גם אם יתיר על הכבוד. ■

כדי שיעלה עליו. עתה ניתן להבין את השוני בנוסח הברכות. מלך ישראל, שהמלכות אינה שלו אלא של רבונו של עולם, נאמר

הגמרא בברכות (יח.), מחלקת בין הרואה מלך גוי, לבין הרואה מלך יהודי. בגוי מברכים: 'שנתן מכוודו לבריותיו' ובמלך יהודי: 'שחלק מכוודו ליראיו'. מדוע כאן אומרים 'שנתן' וכאן 'שחלק'? בספר 'המקנה' מוסבר הדבר להפליא בהסתמך על המהרש"א במסכת ע"ז (דף י:): שם הוא מבאר: מדוע 'מלך שמחל על כבודו, אין כבודו מחול' - משום שהמלכות אינה שלו. הוא אינו יכול למחות על כבוד שמים. אבל מלך גוי, שכבודו אינו כבוד שמים, יכול למחול על כבודו. וכך אמנם מצינו שאנטונינוס מחל על כבודו ושימש את רבי כשהתכופף לפניו

פרשת 'שופטים'

"שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ"

מדוע "תתן לך"? משום שמשנה מסר נפשו על הדין, ולכן נקראו הדיינים על שמו

לך, אומר! ואם לאו, אל תאמרהו".
ואלו ואלו דברי אלקים חיים. ר' יאשיה
כיון **"לבקר"** דהיינו: לעניני העולם,
שיהיה פקח. ור' חייא שדריש: **"אמר**
לְחַכְמָה אַחֲתֵי אֶת" כיון שיהיה בקי בכל
חדרי התורה. (ועיי"ש בהגהה) עכת"ד.

"בְּכָל שְׁעָרֶיךָ" (טז יח)

הנה בכל מקום שהתורה מזכירה דין
ומשפט מוזכר הלשון של **שער**, לרמז
דשומרי העיר הם אלה השופטים ששומרים
על הצדק. (מאאמור"ר שליט"א).

"כִּי הַשְּׁחָד יַעֲזֹר עִינֵי חֲכָמִים" (טז יט)

הנה במשפטים כתוב: **"יעזר**
פקחים"?

מבאר הגר"א באדרת אליהו:
ש"חכמים" הוא בתורה. ו"פקחים" זה
בעניני העולם כדרישה וחקירה. וז"ש
חז"ל בסנהדרין (ז:): **"דרש רבי יאשיה**
ואיתמא רב נחמן בר יצחק: "מאי
דכתיב: "בית דוד פה אמר ה' דינו לבקר
משפט" (ירמיה כא)... אם ברור לך הדבר
כ"בקר" אמרהו ואם לאו אל תאמרהו".
רבי חייא בר אבא, אמר רבי יונתן מהכא:
"אמר לחכמה אחתי את" (משלי ז) אם
ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה

"ולא תקח שחד כי השחד יעזר עיני
חכמים" (טז יט)

מובא בסמ"ע את ה'מרדכי', דפירש:
"יעזר עיני חכמים" היינו: את הבע"ד.
כשרואה הבעל דין שהדיין לוקח שוחד
יסתתמו טענותיו דחושב שבודאי הדיין
יצדד בבע"ד השני. וצ"ב: למה לא פירש
כפשוטו, דהכונה על הדיינים שלקחו
שוחד?

מבאר ה'לוית חן' עפי"ד הגמ'
בסנהדרין: מפני מה לא נתגלו טעמי
המצוות? דשתי מצוות נתגלו טעמן
ונכשל בהן גדול הדור, ע"ש. ולפי"ז צ"ב
איך פה כתוב טעם: **"כִּי הַשְּׁחָד יַעֲזֹר עִינֵי**
חֲכָמִים"?

ידוע מה שכתב החזו"א שטעם העיורון,
בגלל שבתורה כתוב שזה סגולתו של
השוחד. ומיושב: שהרי ג"כ פה הדיין
יכול לטעות שיקח שוחד ויחשוב שזה

פנינים לפרשה

"שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל
שְׁעָרֶיךָ" (טז יח)

כתב האו"ח: **'סמך מצוה זו למצות**
"שִׁלַּשׁ פְּעָמִים.." (שמות כג) שלפניה,
להעיר; שהגם שמצוה לעלות שלשה
פעמים בשנה ליראות את פני ה' ושם
היא עומדת סנהדרי גדולה קבועה, אף
על פי כן צריך למנות שופטים וכו' ולא
יסמכו על בית דין שלפני ה' בלשכת
הגזית לבד. והטעם; כדי שלא תענה
הדין עד עלות אל המקום.

וטעם השוטרים אמרו בפסיקתא:
'רבי אלעזר בן שמוע אומר: "אם יש
שוטרים יש שופטים, אם אין שוטרים
אין שופטים" ' עד כאן הדברים
מוכיחים שאם אין שוטרים אין חיוב
מצות שופטים. ומעתה כל שיודעים
ישראל שהעם אינם נשמעים לשופטים
והשופטים אינם יכולים לכופם, אין
חיוב במנוי השופטים וכל שהעם
נשמעים לדייניהם בלא שוטרים חיבים
למנות שופטים וקוראים אנו בשופט זה
שופט ושופט'.

"שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ" (טז ח)

מובא ב'רבנו בחיי': **'משה מסר נפשו**
על הדין, לכך נקראו הדיינים על שמו,
הוא שכתוב: "יִרְאֵה אִישׁ מִצְרֵי מִכָּה אִישׁ
עֲבָרֵי... וַיָּבֵן אֶת הַמִּצְבֵּי" (שמות ב) (לכן
כתוב: **"..תתן לך"**). וכן מסר נפשו על
התורה ועל ישראל, על התורה דכתיב:
"וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
לַיְלָה" (שם כד). על ישראל הוא שאמר
במעשה העגל: **"וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם**
וְאִם אֵין מַחֲנֵי נָא" (שם לב). ונקרא
הכל על שמו. התורה נקראת על שמו
דכתיב: **"זָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדֵי"** (מלאכי
ג) וישראל על שמו: **"כִּי שָׁחַת עַמְךָ"**

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

לא יטה את לבו. ולכן פירש המרדכי ד"עניי חכמים" הכונה על הבע"ד ושוב לא יכשל הדיין דהרי זה כבר לא תלוי בו דאף שהוא לא יטעה את הדין, מ"מ יסתתמו טענותיו של הבע"ד.

"לא תטע לך אשה כל עין אצל מנבח" (טז טא)

צ"ב הלשון: "לך?"

כתב האו"ח: "רבותינו ז"ל אמרו: כל המעמיד דיין שאינו הגון, כאילו נוטע אשה" (סנהדרין ז:). ולדבריהם אמר תיבת "לך" לומר; שאינו מעלה עליו 'כאילו נוטע אשה' אלא אם כשיעמידנו, תהיה כונתו לאיזו סבה שנוגעת ממנה. אבל זולת זה, אם טעה בדיין שאינו הגון וחשב שהוא הגון והעמידו, אינו נחשב עליו כהעמדת אשה. וע"ע בבעה"ט: "אשה" בגימטריא דיין שאינו הגון. ש"כל המעמיד דיין שאינו הגון, כאילו נוטע אשה".

"לא תזבח לה' אלקיה שור ושה אשר יהיה בו מום" (יז א)

כתב האו"ח: 'ולא אמר: "אשר בו מום"? כפי מה שדרשו רבותינו ז"ל (בספרי) שבא הכתוב לאסור מום עובר, רמוז בתיבת: "יהיה" לומר: 'כל היות מום, בין קבוע בין עובר'.

"נילף ויעבד" (יז ג)

כתב הספר 'הכתב והקבלה': 'בכל מקום, יזכיר הכתוב בע"ז לשון הליכה. בנביא שקר (ראה יג ג): "נלכה אחרי אלהים אחרים". ובמסית (שם ז): "נלכה ונעבדה". ובעיר הנדחת (שם יד): "נלכה ונעבדה". ויתכן להיותו החמור שבאיסורים; שכל המודה בה, כופר בכל התורה! וכמה מן ההתאמצות צריכה לנפש הישראל להעזיז פנים, לכן הזכיר בו לשון הליכה. כי בכל דבר הנצרך לזריזות והתאמצות דרך המקרא לכתוב בו לשון הליכה, כמ"ש בלשון: "נילכו ויבאו" דמרגלים' (שלח יג כו).

"וּדְרֹשְׁתָּ... הַיֵּטֵב" (יז ד)

כתב ר' בחיי: מנין "היטב" - מנין שם יק"ק וכאילו אמר: "וּדְרֹשְׁתָּ אֶת ה'" שצריך הדיין לראות עצמו כאילו שכינה שרויה כנגדו ושידרוש השם יתעלה, בשעת הדין.

"וְהוֹצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הַהוּא או אֶת הָאִשָּׁה" (יז ה)

הנה בפרשת 'כי תצא' כתוב הלשון גבי נערה המאורסה: "וְהוֹצֵאתָ אֶת שְׂנִיָּהֶם אֶל שַׁעַר הָעִיר" ולמה פה מפרש: "אֶת הָאִישׁ הַהוּא או אֶת הָאִשָּׁה?" מבאר ה'משך חכמה' לפי"מ דמבואר באו"ש: דאם עברו שנים עבירה אחת, אין דנים את שניהם ביום אחד, אך בעבירת עריות שע"י שניהם נעשה, אז נידונים ביום אחד. וז"ש כאן, שאם עברו שניהם ע"ז יוציאו "אֶת הָאִישׁ הַהוּא או אֶת הָאִשָּׁה" שידונו אותם בפני עצמן לא ביום אחד. ולכן כתוב: "אֶת הָאִישׁ הַהוּא או אֶת הָאִשָּׁה" אבל שם בעריות כתוב: "וְהוֹצֵאתָ אֶת שְׂנִיָּהֶם" דהיינו: שדוניהם ביום אחד.

"על פי שנים עדים או שלשה עדים" (יז ו)

הנה להלן (יט טו) כתוב: "על פי שני עדים" ולא כתוב כמו פה "שנים". ואיתא ב'מהרי"ל דיסקין' זצ"ל: דכאן מיירי בדיני נפשות; שהדין, שאם אחד ראה מחלון זה ואחד ראה מחלון אחר אינו מצטרף, משא"כ בדיני ממונות שהם מצטרפים. לכן פה כתוב "שנים" וזה מורה על שנים בפעם אחת, כמו שאומרים רגלים, ידים, דאי אפשר אלא בשנים.

"וְזֶה יְהִי מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם" (יח ג)

כתב מרן רי"ז הלוי זצ"ל: "ל דהכתוב קחשיב הכא שני מיני מתנות כהונה, דיש מתנות כהונה דמשלחן גבוה קא זכו, כמו קדשי מקדש וכיו"ב, כן בקדשי הגבול, מדברים הניתנין לאנשי משמר, כמו שדה

אחווה, דאמרינן בה ג"כ דכהנים משלחן גבוה קא זכו, כמבואר בערכין (כד) יעו"ש. והיינו דכתיב בפרשה דלעיל: "אִשֵּׁי ה' וְנַחֲלָתוֹ יֹאכְלוּ" ר"ל: דזכייתם היא משלחן גבוה, אבל יש עוד מתנות כהונה אחרות דדינן תלוי בנתינה ויש לבעלים בהן טובת הנאה, כמו תרומה וראשית הגז ומתנות בהמה, דהכתוב תלאן בנתינת הבעלים ולא משלחן גבוה קא זכו וזהו דכתיב הכא: "וְזֶה יְהִי מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם" ר"ל: דאינן זוכים בהם משלחן גבוה רק דינם תלוי בנתינה מאת העם וקחשיב; מתנות בהמה ותרומה וראה"ג. (ועיי' בפירש"י שם: "וְנַחֲלָתוֹ" - 'אלו קדשי הגבול; תרומות ומעשרות. אבל נחלה גמורה, לא יהיה לו בקרב אחיו' וזה דלא כמש"כ. אבל יש לפרש עוד דברי ה'ספרי': דקדשי הגבול, ר"ל; שדה אחווה ושדה חרמים, דהכהנים זוכין בהם משלחן גבוה כנ"ל) ודו"ק.

צ"ב ממה דאיתא בפרשת 'צו' (ז לב): "וְאֵת שׂוֹק הַקָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן" והרי התחלק בביהמ"ק? וכתוב הלשון "תתנו" ולפי"ז צריך שיהיה טובת הנאה לבעלים? ועיי' מש"כ בזה בפרשת נשא (ה ט).

"וּרְאִשִּׁית גִּזְ צֹאנֶיךָ תִּתֵּן לוֹ" (יח ה)

איתא בחולין (קלז:): "כפי סליק איסי בר היני, אשכחיה לרבי יוחנן דקא מתני ליה לבריה רחלים. וכתב רש"י: 'מתניתין; חמש רחלים גוזזות מנה מנה ופרס' אמר ליה: "אתגיהיה רחלות". אמר ליה: "כדכתיב: 'רחלים מאתים'" (בראשית לב). אמר ליה: "לשון תורה לעצמה, לשון חכמים לעצמן". וי"ל בדרך הדרוש: דמה שבתורה כתוב "רחלים" ולא רחלות, עפי"ד הבעה"ט שם בריש פר' 'וישלח' עה"פ: "עֲזִים מְאִתִּים וְתִשְׁיִם עֲשָׂרִים רַחֲלִים מְאִתִּים וְאֵילִים עֲשָׂרִים" דכל הפסוק מסיים ב - ס'. וכן יש עוד פסוק בתורה בפר' 'פנחס' (כט לג) שג"כ כל הפסוק מסיים ב-ס' - "וּמִנְחָתָם וּנְסֻכָּהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים כְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּטָם" והטעם: שבשביל הבהמות ששלח לעשו שמספרם תק"נ, יש תק"נ קרבנות בשנה חוץ מהתמידים כדמפורש בפר' 'פנחס', ע"ש. וזה שאמר: "לשון תורה לעצמה" שבדוקא כתוב: "רחלים" ולא רחלות להשמיענו הנ"ל. (וע"ע מש"כ שם). ■

שו"ת חברותא

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

האם מחייבת התחייבות שהוצאה תחת לחץ

מערכת 'חברותא' מיוחדת 'גנזי המלך'

שאלה: מי שהתחייב תחת לחץ לשלם תשלום מופרז, האם חלה התחייבותו?

תשובה: שנינו בגמרא (יבמות קו.): **'הרי שהיה בורה מבית האסורין והיתה מעברא** [ספינת מעבורת] **לפניו ואמר ליה: [הנמלט, לבעל ספינת המעבורת] 'טול דינר והעבירני'** [ובו את הנהר] [והיה השכר הזה של דינר עבור העברת הנהר, שכר מופרז] **אין לו** [לבעל המעבורת] **אלא שכרו!** [דהיינו: אין לו לנמלט חובה לשלם דינר, אלא משלם לו את התשלום הרגיל המגיע עבור העברת הנהר].

ומוכיחה מכאן הגמרא: **'אלמא, אמר ליה:** [ויכול מי שמתחייב תשלום מופרז, שאינו מגיע מעיקר הדין, לומר למי שהתחייב לו] **משטה [הייתי] אני כך!**

וכתב הש"ך: אין אדם יכול להתחייב בלא קנין אלא כאשר הוא מחייב עצמו בלא סבה שמחמתה הוצרך לומר שהוא מתחייב.

אבל, אם יש סברא מוכחת שהוא התחייב כך רק מפני שלא היה יכול לעשות בענין אחר, אין לחיוב על מה לחול, כיון שלא נשתעבד בקנין. ואפילו אם אמר "אתם עדי", יכול לומר להשטות בך נתכונתי!

ולכן אמרו ביבמה שנפלה לפני יבם שאינו הגון לה והטעתו שיחלוץ לה על מנת שתתן לו מאתים זוז, שיכולה לומר: "משטה הייתי בך"! ואינה חייבת ליתן לו כלום.

'וכן מי שברח מבית האסורים והיתה מעבורת לפניו ואמר לו העבירני ואני נותן לך דינר והעבירו, אין לו אלא שכרו הראוי לו' שיכול לומר **'משטה אני כך!'** (רמב"ם גזלה ואבדה יב ז טוש"ע חו"מ רסד ז).

וכן מי שאמר לחתנו העשיר: תלמד עם בנך ואני משלם לך! פטור החותן לשלם את שכר הלמוד, כיון שחתנו אינו עני והרי הוא חייב ללמד את בנו תורה, לכן יכול החותן לומר לחתנו: **'משטה אני כך!'** (מהר"ם מרוטנבורג בתשובה שבמרדכי סנהדרין ג תשד ובתשובה מיי"ל ס' משפטים סי' סד רמ"א פא א)

'וכן כל כיוצא בזה' [רמב"ם גזלה ואבדה שם], כי בכל אלה, התחייבותו היא רק מפני שהוא לא היה יכול לעשות בענין אחר ולכן אנחנו עדים שאף על פי שאמר לעדים "אתם עדי על התחייבותי", בכל זאת הוא פטור מלקיים הבטחתו, כיון שלהשטות הוא התכוין ולא התכוין להתחייב.

יש מהראשונים סוברים: שאין כל הדברים האלה אמורים אלא כשחברו חייב לעשות הדבר משום מצוה, כחליצה, או הצלה, או למוד תורה. אבל בדבר שאינו של מצוה, הרי הוא מתחייב בהתחייבותו לשלם כל מה שהתנה (מרדכי ב"ק קעד וכ"ד היש"ש ב"ק י לח והביאו הש"ך רסד טו במלאכות שאין קצבה לשכרן ועי' רמ"א בשו"ע שם ועי' קצוה"ח פא ד).

אך יש הסוברים: שאף בדבר שאינו של מצוה, אם התחייב לו יותר ממה

ששואה ואילו מהצד השני, זה שהתחייב לו לא הפסיד כלום, אינו חייב לשלם על דבר יותר מכדי שוויו. (שו"ת הרא"ש כלל סד ג. ועי' 'אבן האזל' גזלה ואבדה יב ו בבאור מחלוקתם).

אם התחייב אדם לחברו בקנין, לעשות דבר מה שחברו חייב לעשותו בעצמו משום מצוה, יש הסוברים שאף במקרה שכזה אינו מועיל הקנין ויכול לומר לו: **'משטה אני כך!'** (שו"ת הרשב"א א רמ בחליצה, ב"ש קסט נג. ועי' נתה"מ רסד ח).

אך יש הסוברים: שאם נעשה על כך מעשה קנין, הוא חייב לשלם או לעשות מה שקבל על עצמו בקנין. (שו"ת הרא"ש שם ועי' תומים פא ו וסי' קכט כ ונתה"מ רסד שם). ■

מעשה גדולים

"ויסלף דברי צדיקים"

תמהתי מה פירוש הדבר שהשוחד מסלף דברי צדיקים. וכי צדיקים נוטלים, חלילה, שוחד? אלה בודאי הכוונה היא לאותם שלוקחים שוחד בשביל... לסלף דברי צדיקים כמו השולחן ערוך והרמב"ם. ■

את הדיין: "והרי על פי השולחן ערוך והרמב"ם הדין עמי ואיך זה שכבודו פוסק אחרת?" התחמק הדיין וטען: "כי ההסבר בשולחן ערוך הוא אחר", וגיבב דברי הכל. יצא ממנו החכם הספרדי במפח נפש ואמר: "תמיד

אחד מחכמי ירושלים תבע פעם את שכנו שהיה עשיר בור וגס רוח, אצל דיין, שבדיעבד התברר שאינו ישר והוא נוטל שוחד. אותו "דיין" היטה את הדין לטובת השכן וכנגד השולחן ערוך והרמב"ם. שאל החכם הספרדי

רחוב האדמו"ר מקוצק 41 בני ברק

למבשרה ספרי תורה מהודרים

שנכתבו ע"י סופרים מומחים, וראי שמים בכתב ספרדי, בית יוסף והאר"י

מבצע מיוחד

כל הרוכש ספר תורה עד ראש השנה יקבל ארגז מהודר (או עצי חיים ומעיל)

לפרטים והזמנות נא לפנות לשי

052-80-777-22

מרפאת שיניים שן וחסד

נוסד בשנת 1982

כתר חרטינה 570 ש"ח

שתל 1.490 ו"ש"ח

תותבת 1.590 ו"ש"ח

תותבת גמישות ללא וויס 2.990 ש"ח

ישור שיניים החל מ-4.800 ש"ח

רח' רבי עקיבא 44 כ"ב סינת הרב קוק

052-8448443 ♦ **03-5794757**

חדש עלינו שנת מנחה ושלוש האש השנה עם "אוצרות החיים"

במלון גרופלס מולד ירושלים

בהשתתפות:

- הרב ישראל נח ברגר שליט"א
- הרב אורי יצחק שליט"א
- הפייתן דוד שלמה שירו
- הרצאות מרתקות
- פעילות לילדים

גלאט חלק משגיח צמוד

פנסיון מלא

מיום רביעי-מוצ"ש

כט' באלול - ג' בתשרי (12-15/09/07 למנינם)

לפרטים "אוצרות החיים"

050-3131740/1 ♦ **03-6880091**

יעמדו על הברכה

רפואה שלמה נועם בן גלית	רפואה שלמה שלמה בן חממה
אנג'לו בן ג'יורדיטה יהודית יזכה לחזור בתשובה שלמה עם כל משפחתו	מארקו בן אלידה ברכה והצלחה לכל משפחתו
ג'וספה בן רוסנה יזכה לחזור בתשובה שלמה	דוד בן רינה יזכה להיות צדיק וירא שמים
דוד ועמי בני סטאלה יזכו לחזור בתשובה שלמה	אלברטו בן רוסנה ברכה והצלחה לכל משפחתו
רפואה שלמה למסעודה בת ליוה	וירג'יניה בת אסתר תזכה לרפואת הנפש והגוף ולחופה קרובה
פאביו בן טראנה חזרה בתשובה וברכה והצלחה	פנחס בן אסתר יזכה לחזור בתשובה עם כל משפחתו
קלאודיו בן טראנה שמירה מכל רע וברכה והצלחה	רפואה שלמה לג'יורג'יו בן טראנה
סראנה בת ואנדה שלום בית ונחת רוח	לעילוי נשמת פראנקו בן אמה
נאוה ישראלה חיה בת דבורה לרפואה שלמה	הצלחה פרנסה טובה זרע קודש לשרה רחל בת אוריא ורון אהרון בן שולמית

ליבה בת רחל לרפואה שלמה

כל המעונין לזכות ולהיות שותף בהפצת **420,000** עמודי התורה של 'גנזי המלך' בכל שבוע, יתרום **500 שקלים** לע"נ, רפואה, זיווג, הצלחה, פרנסה, זרע חי וקיים וכו' ויקבל פרסום בקוביה כדלעיל.

050-6500666

03-6762226

לפרסום

ב'גנזי

המלך

צלצל

עכשיו

03-6762226

להרויח בגדול!

בתכנית 'כח כפלים'

מלאו הוראת קבע זו על סך \$28*

ותקבלו

<p>חינם!</p> <p>טיול לאתרים בצפון</p>	<p>חינם!</p> <p>קלטות וידאו, CD, טייפ וספרים</p>
<p>חינם!</p> <p>מנוי שנתי ל'גנזי המלך'</p>	<p>חינם!</p> <p>מנוי שנתי לעתון 'ארבע כנפות'</p>
<p>חינם!</p> <p>סוף שבוע ששי שבת עם הרב אמנון יצחק</p>	

תאריך: _____ הוראה לחיוב חשבון לתוכנית "כח כפלים" למשך שנה מינימום

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____

1. אני/ו הח'מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____

רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בבית _____ פלאפון _____

קוד מסלקה		סוג חשבון		מס' חשבון בבנק				קוד מוסד
בנק	סניף							2
				2	3	9	2	

אסמכתא / מס' מזהה של הלקוח בחברה

נתן/ים לכם בזה הוראה לחיוב חשבוננו/הי"ל בסניככם, בנין תרומתי ל"שופר" בסכומים ובמועדים שיומאצו לכם מידי פעם במסגרת באמצעי מנגנון, או רשימות ע"י "שופר" כמפורט מטה ב"פרטי ההרשאה".
 2) ידוע לי/לנו כי: א. הוראה זו ניתנת לבטול ע"י הודעה ממני/מאתנו בכתב לבנק ול"שופר" שתכנס לתוקף יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה בבנק וכן ניתנת לבטול ע"י הוראת כל דין. ב. אהיה/נהיה רשאי/ים לבטל מראש חיוב מסוים ובלבד, שהודעה על כך תימסר על ידי/נו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. ג. אהיה/נהיה רשאי/ים לבטל חיוב, לא יותר מתשעים ימים ממועד החיוב, אם אוכיח/נוכיח לבנק, כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו בכתב ההרשאה, אם נקבעו. 3) ידוע לי/נו כי הפרטים שציינו בכתב ההרשאה ומילויים, הם נושאים שעלינו להסדיר את המוטב. 4) ידוע לי/נו כי סכומי החיוב ע"י הרשאה זו, יופיעו בדפי החשבון וכי לא תישלח לי/נו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בין חיובים אלה. 5) הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב הרשאה זה, כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לביצוע. 6) הבנק רשאי להוציא/נו מן ההסדר המפורט בכתב ההרשאה זה, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, ויודיע לי/נו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו, תוך ציון הסיבה. 7) נא לאשר ל"שופר" בספח המחובר לזה, קבלת ההוראות אלו ממני/מאתנו.

פרטי ההרשאה:

1. סכום החיוב ומועדו, יקבעו מעת לעת ע"י "שופר" ע"י (העקרונות לקביעתם):

2. ברוטי החיוב: [סמן במשבצת המתאימה]

\$ 28 זכאות ליחיד

\$ 56 זכאות לזוג

לחייב בתאריך: _____

20 לחודש _____ 30 לחודש _____

חתימת בעל/י החשבון _____

תורם נכבד, שים לב: הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך "שופר" עליך לשלוח את הטופס ל"שופר" ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 03-677779